GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA: BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România şi străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ L.

SĔ PRENUMERĂ:
la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 162 | *Sâmbătă, 25 Iulie (6 Augustŭ).* | 1887.

Braşovŭ, 24 Iulie 1887.

Óre cum se potrivisesce purtarea acelora dintre noi, carĭ dându-şĭ aerulŭ de ómenĭ curagioşĭ şi politicĭ multŭ prevĕḍĕtorĭ, ne spunŭ mereu că Românii n'au a se teme de maghiarisare, că n'au decâtŭ sĕ rabde şi sĕ privéscă la nebuniile unguresci cu mânile încrucişate, căcĭ şi aşa tóte se vorŭ resolva în favórea lorŭ, — cum se potrivesce, ḍicemŭ, optimismulŭ acostora cu furia ce cuprinde foile unguresci, de câte-orĭ vre-unulŭ dintre ḍiarele nóstre mustră pe câte unŭ învĕţătorŭ dela scólele nóstre poporale, din causă că se face, cu voiă fără voiă, unéltă a tendinţelorŭ de maghiarisare?

Adeseorĭ ne-amŭ gânditŭ asupra acestei întrebărĭ. Nu puteamŭ nicidecum înţelege, de ce se svêrcolescŭ aşa de multŭ campionii maghiarisărei, pentru ca sĕ dobândéscă câte unŭ succesŭ câtŭ de micŭ icĭ şi colo în şcólele nóstre, décă adevĕrŭ ar fi, că Românulŭ nu are a se teme de maghiarisare?

Mai alesŭ décă facemŭ asemĕnare şi cu alte popóre din monarchiă, şi décă avemŭ în vedere de pildă cele ce se petrecŭ în Boemia, fără îndoiélă cea mai înaintată ţéră din tótă împĕrăţia, atuncĭ ni se pare cu totulŭ ciudată, ca sĕ nu ḍicemŭ ridiculă, pĕrerea acelora carĭ ne totŭ ḍicŭ: fiţĭ liniştiţĭ şi nu vĕ temeţĭ naţionalitatea.

Germanii din Boemia, carĭ trăescŭ sub o dinastiă germană şi sub unŭ guvernŭ, care tóte le conduce în limba germană, şi afară de acésta mai suntŭ vecinĭ cu marele imperiu germanŭ, se temŭ de cehisare şi noi Românii sĕ nu ne tememŭ de uneltirile de maghiarisare, sĕ nu ne vedemŭ ameninţată prin ele esistenţa nóstră naţională, noi carĭ suntemŭ despoiaţĭ de tóte drepturile politice, de carĭ se bucură aḍĭ Germanii din Boemia, şi n'avemŭ nicĭ unŭ ajutorŭ din nicĭ o parte?

Trebue sĕ combatemŭ metoda acésta fatală de a ameţi pe ómenĭ cu vorba şi de a-i face sĕ despreţuiască puterea adversarului, orĭ câtŭ de slabŭ şi de neputinciosŭ ar fi elŭ în realitate.

A le ḍice Românilorŭ: nu vĕ temeţĭ, nu vĕ luptaţĭ, staţĭ şi aşteptaţĭ până ce va veḍé adversarulŭ însuşĭ că nu póte isbuti nimicŭ, — însémnă a voi sĕ facĭ pe Românŭ şi mai nepăsătorŭ, şi mai indolentŭ, sĕ-lŭ facĭ sĕ se încovóiă şi mai multŭ înaintea duşmanilorŭ sĕi, decâtŭ din nenorocire se întêmplă acésta aḍĭ în mĕsură nu neînsemnată.

Nu de multŭ fóia guvernamentală din Cluşiu se supĕrase focŭ în contra nóstră, pentru că combătuserămŭ purtarea unui învĕţătorŭ românŭ din Sĕlagiu, şi atrăseserămŭ atenţiunea ordinariatelorŭ nóstre asupra periculului de maghiarisare de acolo. Fóia unguréscă e mai sinceră decâtŭ aceia dintre noi despre carĭ amŭ amintitŭ, şi nu négă esistenţa periculului; dér ne ḍice că acestŭ periculŭ nu ne póte privi, deórece Sĕlagiulŭ a fostŭ — póte pe când umbla Dumneḍeu cu Sf. Petru pe pămêntŭ şi făcéu minunĭ — ungurescŭ şi noi neamŭ vêrîtŭ acolo ca „vermele în căsulia melcului.“

Fóia ungurécă ne-a rĕmasŭ — şi credemŭ că ne va rĕmâné în vecĭ — datóre cu doveḍile despre acéstă afirmare, noi însĕ suntemŭ în posiţiune a aduce doveḍĭ, că vermele care a intratŭ în căsulia melcului a fostŭ Ungurulŭ şi Sĕcuiulŭ.

Şi nu trebue sĕ mergemŭ departe. Numai aci, în apropierea nóstră, în Sĕcuime sĕ ne oprimŭ.

Incă la începutulŭ acestui seculŭ, mai în tóte comunele din Sĕcuime au fostŭ şi mulţĭ Românĭ, carĭ aparţineau uneia din cele două confesiunĭ românescĭ. Astăḍĭ însĕ numai numele comunelorŭ şi numele familielorŭ din comune arată că ele au fostŭ în cea mai mare parte românescĭ. Astfelŭ de comune au fostŭ Chilienii (Kilyen), Sîmbreaza (Szemeria), Ilienĭ (Illyefalva) ş. a.

In acele comune găsescĭ familiĭ, care aḍĭ nu mai suntŭ române nicĭ măcarŭ după confesiune, cu următórele nume: Álbu, din care familiă e aḍĭ unŭ advocatŭ ungurescŭ reformatŭ în Sepsi-St. Georgy; Álgya (Áldea); Szilveszter (Sĕlvĕstru); Váncsa (Vancea séu Oancea); Várza (Varză) Daraghics (Drĕghicĭ); Csobotár (Ciobotarŭ); Balla (Balea); Ilyés (Ilieşŭ); Kostyán (Costianu); Lunguj (Lungu) şi Korbuj (Corbu) ş. a.

In comuna Gidofalva, nu departe de Tuşnadŭ, a fostŭ înainte cu vre-o două decenii protopopiatŭ greco-catolicŭ cu biserică. Aḍĭ toţĭ locuitorii acestei comune suntŭ reformaţĭ. Totŭ astfelŭ s'a întêmplatŭ în Chezdi-Oşorheiu, unde e o frumósă biserică greco-orientală, dér a rĕmasŭ fără credincioşĭ.

Ca şi în Huniădóra, găsescĭ şi aci în Sĕcuime mulţime de biserici unguresci în stilŭ orientalŭ şi cu zugrăvelĭ românescĭ. Acésta ne-o spune chiar şi înaintemergĕtorulŭ Sĕcuilorŭ, Beksics Gustav, care chiar s'a fălitŭ cu aceea, că mare parte dintre Sĕcui au fostŭ odinióră Românĭ.

Pe tótă linia, începêndŭ dela punctulŭ nordicŭ celŭ mai estremŭ alŭ comitatului Ciucŭ şi traversândŭ partea ostică a comitatului Mureşŭ-Turda, apoi întregŭ comitatulŭ Odérheiu şi Treiscaune — afară de comunele Buzĕu, Poiana sărată şi Breţcu, unde elementulŭ românŭ e compactŭ — pe tótă linia acésta poporulŭ românŭ şĭ-a perdutŭ religia şi cu ea succesivŭ şi naţionalitatea.

Cum procedŭ Ungurii cu maghiarisarea şi în ḍiua de aḍĭ, ne dovedesce starea lucrurilorŭ în comuna Vâlcele, cunoscŭtă sub numele de băile „Elöpatak“. Acéstă comună este românéscă, precum s'a putŭtŭ şi se póte convinge orĭce óspe la acele băi. Are şi mare biserică românéscă acéstă comună. Dér cum stămŭ cu şcóla? Au făcutŭ ce au făcutŭ Ungurii, de s'a înfiinţatŭ acolo scólă ungurécă. Şi fiindŭ că e comună românéscă, au pusŭ învĕţătorŭ pe unŭ Românŭ, dér l'au obligatŭ totodată sĕ se facă membru alŭ Kulturegyletului. Caracteristicŭ mai este pentru acéstă comună românéscă cu scólă ungurécă, că are senatŭ şcolarŭ cu preşedinte jidovescŭ.

Etă dér în realitate istoria cu vermele în căsulia melcului.

După tóte acestea ,nu scimŭ care din cele două afirmărĭ atinse mai susŭ este mai neadevĕrată: aceea că Ungurii ar fi aḍĭ ameninţaţĭ de maghiarisare, orĭ aceea că Românii n'arŭ avé a se teme de maghiarisare.

Croaţii şi Rusia.

In „Novoje Vremja“ a apărutŭ unŭ articul subscrisŭ de Ivo Rajcevicĭ, care a amărîtŭ cumplitŭ foile unguresci. In acelŭ articulŭ se ḍice:

Pe când în cafenelele şi în alte cercurĭ mai intime din Agramŭ toţĭ se ocupă cu cestiunea ardentă, că óre eventualŭ Bulgarii avé-vorŭ *obrăznicia* sĕ pornéscă contra Rusiei, pe când în Agramŭ tótă lumea învéţă rusesce şi damele din Agram se intereséză viu de literatura rusécă, în sfânta Rusiă nu se scie nimicŭ, orĭ totŭ atâtŭ de multŭ ca nimicŭ, despre înrudita Croaţiă, pe care cultura rusă a cucerit'o moralicesce atâtŭ de complectŭ, încâtŭ d. L., unŭ profesorŭ rusŭ, a declaratŭ, că în Agramŭ se simte ca acasă. In adevĕrŭ, Croaţiei atâtŭ de apăsate de Ungurĭ nu i-a rĕmăsŭ nimicŭ altceva, decâtŭ sĕ se 'ndrepte cu simpatiile sale spre Nordŭ, după ce a vĕḍutŭ cum Serbia a fostŭ forţatiĭ a intra în cerculŭ de proscriere alŭ Austro-Ungariei. Nu-i vorbă, nu e poporŭ mai lealŭ decâtŭ Croaţii, dér cine strică, décă ei simtŭ o nenvincibilă neîncredere contra Polonilorŭ şi Ungurilorŭ, contra personalităţilorŭ de pănura lui Tisza şi Kalnoky, carĭ suntŭ inimicii naturalĭ ai slavismului şi carĭ în alianţă cu Jidovii din Viena ducŭ la peire Croaţia materialicesce şi moralicesce. Nu de gĕba bunulŭ Starcevicĭ, conducĕtorulŭ oposiţiunei antimaghiare, declară că Croaţii preferŭ jugului ungurescŭ unirea cu Rusia. Veḍĭ bine, că acéstă mişcare politică şi spirituală e cu totulŭ necunoscută în Rusia, căcĭ în Croaţia nu se află nicĭ o unică agenţiă politică rusécă, nicĭ măcarŭ unŭ simplu consulatŭ!

SCIRILE ḌILEI.

Se vorbesce că *ministrulŭ ungurescŭ de finance* va reduce personalulŭ ce aparţine resortului finanţelorŭ pentru ca sĕ facă economiă. Celorŭ rĕmaşĭ în funcţiune li se va estinde cerculŭ de activitate. Se ḍice că toţĭ funcţionarii financiarĭ, carĭ au servitŭ 30 de anĭ, se vorŭ pensiona. — Vorbă sĕ fiă de economiă! Nu ne spunŭ foile unguresci, cĕ se pensionéză unii, cum a fostŭ şi la poştă şi telegrafŭ, ca sĕ-i înlocuiască cu alţii, şi mai slugarnicĭ şi mai şoviniştĭ.

—x—

Societatea de sciinţe literare şi arte din Londra, intitulată: »*Society of Science, Letters and Arts of London*“, a trimisŭ domnului căpitanŭ *Constantinŭ M. Moroiu* din armata română, membru de onóre şi corespondentŭ alŭ societăţii, o copiă după o hartă a Africei lucrată în Parisŭ la 1692 de Hubert Jaillot şi S. Sanson, geografĭ ai regelui Ludovic XIV, dedicată Delphinului. Acéstă hartă, unică în felulŭ ei, a fostŭ descoperită la Capetown şi s'a depusŭ în museulŭ din acelŭ oraşŭ (Capulŭ Bunei-Speranţe în Africa de sudŭ). Ea s'a copiatŭ prin photo-gravură de d. E. Alb. Sturman, secretarulŭ societăţei, şi s'a trimisŭ câte o copiă tuturorŭ membrilorŭ societăţei. Harta e reprodusă în miniatură, încâtŭ unele scripte abia se potŭ descifra cu lupa. »Unirei“ i se asigurŭ că d. Moroiu are intenţia de a o dărui Academiei române.

—x—

In *Cluşiu* s'a formatŭ o societate de acţii cu scopulŭ de a face associaţiunei măcelarilorŭ de acolo concurenţă, tăindŭ vite şi vênḍêndŭ publicului carne cu preţurĭ mai micĭ.

—x—

Tribunalulŭ din Sibiiu a condamnatŭ pe contabilulŭ universităţii săsescĭ G. R. la 1 ḍi închisóre pentru delictulŭ de duelŭ cu unŭ sublocotenentŭ de husarĭ. Procurorulŭ, care a propusŭ 14 ḍile închisóre, precum şi condamnatulŭ au apelatŭ. Subloc. K. P. stă sub procedura autorităţii militare competente.

—x—

La *Tuşnadu* unŭ ciobanŭ a găsitŭ la 30 Iulie n. într'o scorbură de bradŭ cadavrulŭ unui copilŭ de 9 lunĭ. Bănuită de acéstă crimă e o servitóre din Ciuc-St.Simon, care deunăḍile plecase din Braşovŭ cu unŭ copilŭ acasă prin Bicsadŭ şi de atuncĭ a dispărutŭ.

—x—

După o *statistică* compusă la iniţiativa ministrului ungurescŭ de comunicaţiă, în ţĕrile corónei ungare au apărutŭ în 1886 cu totulŭ 739 ḍiare şi scrierĭ periodice, cu 33 mai multŭ ca în 1885. Dintre acestea 95 au fost de cuprinsŭ politicŭ, 227 consacrate intereselorŭ locale, 52 beletristice, 339 foi de specialitate şi 26 umoristice. In limba ungurécă au apărutŭ 513, în cea germană 126 în cea croată 35, în cea sêrbéscă 21, în cea română 18, în cea slovacă 10 ş. a. Cu posta s'au trimisŭ 52,894,320 esemplare, cu 2,949,299 mai multŭ ca în 1885. Dintre acestea au fostŭ 37,911,036 esemplare de cuprinsŭ politicŭ, 2.865,441 servindŭ intereselorŭ locale, 2.205,699 beletristice, 9.539,877 de specialitate şi 372,287 umoristice. S'au trimisŭ esemplare apărute în limba ungurécă 33,712,166, în limba germană 15,598.184, în limba croată 1.304,494, în limba sêrbéscă 1.048,489, în limba română 698,685, în cea slovacă 237,004 ş. a.

—x—

Franc-masoneria română a acordatŭ d-lui *Bergner*, ca recompensă pentru scrierile lui asupra Românilorŭ, decoraţiunea masonică „*Stéua de meritŭ*“. Acésta şi ca rĕspunsŭ la criticele Ovreilorŭ.

Unŭ actŭ de sĕlbàtăciă unguréscă.

Din valea Olpretului, Iulie 1887.

Onor. d-le Redactorŭ! Nu potŭ sĕ nu vĕ relatezŭ despre o faptă întêmplată în 26 Iulie a. c, ce se comise din partea unuĭ individŭ dintre „civilisatorii Orientului“, precum se numescŭ eĭ. Individulŭ amintitŭ e d-lŭ *Farkas Lajos* purtătorulŭ de economiă alŭ domeniului de Suia (Szinye) a d-lui Korbuly Bogdan, ce se află cu locuinţa în Cluşiu. Farkas L. şĭ-a arĕtatŭ arama de „omŭ civilisatŭ“ faţă c'unŭ pruncŭ de 12 anĭ, pe care surprinḑêndu-lŭ în ţérina domnéscă l'a legatŭ de calulŭ înfocatŭ, pe care călărea, c'unŭ căpĕstru şi punêndu-lŭ a drumărì o cale de o óră, silea pe calŭ sĕ grăbéscă, cu sbiciulŭ, cu care lovea mereu şi pe copilŭ. Aşa îlŭ duse până la curte, unde îlŭ legà de unŭ stêlpŭ dându'lŭ pe voia cânilorŭ, carĭ au şi rănitŭ pe copilŭ muşcându-lŭ de unŭ piciorŭ. Sbiciurile căpĕtate, muşcătura de câne, precum şi frica de care era cuprinsŭ bietulŭ pruncŭ îlŭ făcea sĕ plângă şi sĕ sbiere câtŭ numai putea. La vaietele lui voindŭ copii lui Lajos a merge la dênsulŭ, Dómna, mama lorŭ, îi oprì ḑicêndŭ: „*Lăsaţi lŭ că nu-i bunŭ decâtŭ sĕ-lŭ mânce cânii*“. După ce ţinù pe bietulŭ copilŭ de ţĕranŭ aşa legatŭ de stêlpŭ câtva timpŭ, l'a datŭ judelui (antistelui) comunalŭ, care l'a mai băgatŭ în arestŭ, după voia d lui, încă 24 de óre, şi apoi l'a pusŭ în libertate.

La vederea acestei sĕlbătăcii unele din económele nóstre ce se aflau în comună şi fuseseră martore ale torturei pruncului se umplură de mâhnire şi plângeau cu suspinŭ.

Nu voiescŭ prin descrierea acestei fapte a părtini, nicĭ voiu a escusa furtulŭ ce a voitŭ a-lŭ duce în deplinire copilulŭ, fiindŭ sfătuitŭ de alţĭ camaraḑĭ cu carĭ se afla împreună la păşunatulŭ vitelorŭ şi carĭ îlŭ mânau sĕ le aducă paie, ca sĕ împletéscă pălării. Nu sciu nicĭ în ce mĕsură s'ar fi comisŭ daună prin acestŭ prunc, mĕ aflu ţĕrmuritŭ la atâta, că în 28 Iulie venì de faţă tatălŭ pruncului şi întrebà pe memoratulŭ domnŭ, că ce daună s'a căşunatŭ prin copilulŭ sĕu, de l'a maltratatŭ în acestŭ modŭ, şi sĕ i o rĕsplătéscă, orĭ sĕ-o constate prin judele comunalŭ? La care întrebare d-lŭ economŭ învoindu-se merseră la holdă. Aicĭ vĕḑură numai loculŭ unde se ascunsese copilulŭ, şi după ce la copi'ŭ încă nu s'au aflatŭ decâtŭ puţine paie, dechiarară sentinţa sĕ plătéscă 10 cr. daună şi 25 cr. la păzitorulŭ ţérinei (haiteu, gornicŭ).

Sunt de părere, că în acéstŭ vécŭ, în care ne aflămŭ, deja nu mai predomnesce tortura şi sbiciulŭ, ca în cele trecute, căcĭ altfelŭ n'ar mai puté fi vorbă de cultură, sciinţă orĭ civilisare.

'Mĭ iau voiă, d-le Redactorŭ, a vĕ ruga ca fapta descrisă sĕ binevoiţĭ a o împărtăşi publicului, prin preţiosulŭ Dv. ḑiarŭ, dóră va face ceva efectŭ salutarŭ asupra mai multorŭ individĭ, ce încă'şĭ mai batŭ jocŭ de naţiunea nóstră.

Unŭ economŭ.

Făgăraşŭ, în 2 Augustŭ n. 1887.

Domnule Redactorŭ! Statutele reuniunei române de diletanţĭ din Făgăraşŭ „Progresulŭ“ s'au aprobatŭ din partea ministerului ung. de interne, în urma căreia inteligenţa română de aicĭ s'a întrunită în 23 Iuliu c. la şedinţa de constituire, cu care ocasiune s'a alesŭ pentru conducerea şedinţei de preşedinte *ad hoc* rever. d nŭ Alesandru Micu, vicarŭ gr. cat., ér de notarŭ d-lŭ Ioanŭ Dejenariu, comptabilulŭ institutului de creditŭ „Furnica“.

Procedêndu-se la constituirea definitivă, s'au alesŭ cu unanimitate pe durata de trei anĭ:

Preşedinte d-nulŭ Ioanŭ *Turcu*; vice-preş. d-lŭ Dr. Andreiu *Micu*; secretarŭ d-lŭ Stefanŭ *Necşa*; cassarŭ d-lŭ Gregoriu *Negrea*; controlorŭ d-lŭ Ioanŭ *Cintea*; de conducĕtóre la esercitarea pieselorŭ d-na Elisa P. *Popŭ*.

De membrii în comitetŭ: D-na Zinca *Romanŭ;* d-na Elisa P. *Popŭ;* d-na Lucreţia *Micu*; d-na Maria *Danŭ;* d-na Sora *Turcu;* d-na Maria *Cipu;* rever. d-nŭ Alesandru *Micu;* d-lŭ Dr. Stefanŭ *Popŭ*; d-lŭ Iuliu *Danŭ;* d-lŭ Ilariu *Duvlea*; d-lŭ Dr. Nicolau *Motocŭ* şi d-lŭ Iónŭ *Dejenariu.*

Avêndŭ societatea acésta conformŭ statutelorŭ a cultiva totdeodată şi musica vocală şi instrumentală, şi dându-i-se unŭ largŭ terenŭ pentru desvoltarea vieţii nóstre sociale şi nutrirea spiritului de asociare, îi dorimŭ viéţă îndelungată şi resultatele cele mai satisfăcĕtóre întru ajungerea nobilului sĕu scopŭ.

Unŭ participantŭ.

Agricultura în Germania.

O escursiune agricolă făcută la Rosalii 1884 în provincia Sacsonia.

(Urmare.)

Clădirile moşiei formau douĕ curţĭ despărţite una de alta printr'o uliţă; cea dìnainte forma unŭ patrulaterŭ în a cărui dréptă se afla locuinţa proprietarului, fórte elegantă, ca unŭ micŭ palatŭ, ér dìnaintea ei se afla grajdulŭ de cai; laturea din faţă o forma unŭ grajdŭ de boi, ér aripa stângă şi cea din fundŭ se compunéu din clădirile fabricei.

In a doua curte, care se afla peste uliţă şi era şi ceva mai mică, se aflau locuinţele câtorva funcţionarĭ şi îngrijitorĭ ai moşiei şi fabricei, apoi érăşĭ grajdurĭ de boi şi oi, şura şi unelte agricole, parte sub unŭ şopronŭ şi parte sub cerulŭ liberŭ. Spre drépta dela curtea a doua pe o colină se afla casa lucrătorilorŭ cu ḑiua (ḑilerilorŭ), care era ca o casarmă cu 3 etage şi avea încăperĭ pentru 40 de familii. Fiăcare familiă avea câte 2 odăi de locuitŭ, 1 cămară, 1 bucătăriă, pivniţă şi poiată pentru o capră şi câteva gâsce. Pentru înlăturarea orĭcărei certe şi dispute (din causa curăţeniei) fiecare familiă îşĭ avea întrarea ei deosebită, ér treptele se curăţeau după o ordine dată de inspectorulŭ moşiei, care totodată era şi poliţaiulŭ şi judecătorulŭ lorŭ. Pentru ca la unŭ casŭ de incendiu într'o parte a clădirei, foculŭ sĕ nu se pótă întinde şi în cealaltă parte, totŭ câte 4 familii îşĭ aveau treptele lorŭ proprii şi eru despărţite de celelalte printr'unŭ zidŭ grosŭ şi tare, care ajungea până în vêrfulŭ acoperişului casei, separândŭ astfelŭ pivniţa, coridóre, odăi şi podŭ. Cu unŭ cuvêntŭ, locuinţa lucrătorilorŭ îţĭ făcea o bună impresiă, şi era elegantă séu chiar lucsuósă, faţă ca locuinţele ḑilerilorŭ din alte părţĭ ale Germaniei, şi póte servi de modelŭ.

Locuinţele ḑilerilorŭ au constatŭ câte 1500 mărcĭ de familiă, carĭ daţĭ cu 6% dobândă face 90 mărcĭ pe anŭ. Cu alte cuvinte are locuinţa cu 90 mărcĭ pe anŭ, pe carĭ trebue sĕ-i plătéscă, şi luândŭ familia de 5 persóne adică părinţii şi 3 copii, décă dividămŭ 90 : 5 = 18, adecă chiria de fie-care persónă e 18 mărcĭ pe anŭ. Cu multă eleganţă şi comoditate erau edificate grajdurile, mai cu sémă celŭ de cai, cu încăperĭ pentru 40 cai, fórte înaltŭ cu conductŭ de apă etc., deasuprá căruia se aflau grănarele pentru cernerea, uscarea şi conservarea semênţelorŭ de sfeclă, grâu, mazĕre ş a. — minunatŭ aerisite şi întocmite, numai prea scumpe, căcĭ singurŭ grajdulŭ de cai a constatŭ 32000 mărcĭ, adecă cuartirulŭ unui singurŭ calŭ a constatŭ 800 mărcĭ, carĭ daţĭ cu dobêndă de 6% dau pe anŭ 48 mărcĭ camete; pe când chiria casei unui omŭ constă numai 18 mărcĭ pe anŭ, aceea a unui calŭ se urcă la 48 mărcĭ, o sumă destulŭ de însemnată, ba chiar o risipă curată. Risipa e şi mai isbitóre la ochĭ, când veḑĭ că tavanulŭ grajdului se urcă la 5 metri înălţime, încâtŭ uşor ar puté încăpea în elŭ douĕ rêndurĭ de cai, puşĭ unii asupra altora, şi totŭ sĕ aibă aerŭ şi lumină destulă.

Ceva mai potrivite şi mai bine arangiate erau grajdurile de boi, nu aşa de înalte, dér cu destulă lumină şi ventilaţiă. Boii nu erau legaţĭ cu capulŭ cătră părete, ci cătră mijloculŭ grajdului, totŭ câte doue rêndurĭ faţă în faţă, dér eslele, carĭ servéu şi pentru umblatulŭ cu nutreţŭ, erau destulŭ de tiapene şi de largĭ, ca boii sĕ nu se pótă ajunge cu capetele séu împunge. La uşile grajdurilorŭ de boi se aflau grămeḑile de gunoiu, şi acelea erau conservate după tóte regulile şi cerinţele sciinţei şi practicei agricole moderne; adică pentru a nu muceḑi séu, prin presiune prea mare, a nu trece în stare de turbă séu marecagiu, grămeḑile de gunoiu nu erau mai înalte de 4—5 urme, ci erau fórte lungĭ şi late.

Gunoiulŭ cum îlŭ scotéu de sub vite îlŭ trăgéu pe o saniă cu doi boi pe grămadă, şi acolo îlŭ tindéu egalŭ ca sĕ nu rĕmână nicăirĭ dealŭ séu grópă, ca întrândŭ în elŭ aerulŭ sĕ-lŭ oxideze şi descompună. Pe lângă aceea la amĕḑĭ séu în timpŭ de repaosŭ, sloboḑéu în fie-care ḑi câteva părechĭ de boi, pe carĭ îi lăsau sĕ alerge încóce şi încolo, ca se-lŭ apese şi bătucéscă deopotrivă în tóte părţile.

Fiindŭ prin acésta cu desĕvêrşire orĭce întrare a aerului în gunoiu imposibilă, prin urmare şi desvoltarea de gazurĭ şi scăderea gunoiului va fi impedecată séu celŭ puţinŭ redusă la unŭ minimum. Cu tóte acestea însĕ nu se mulţăméu, ci pentru a prinde orĭce quantitate minimă de azotŭ séu de amoniacŭ ce s'ar desvolta, mai preserau în fiecare sĕptĕmână de câte 2 orĭ şi unŭ felŭ de sare brută dela Stassfurt numită „Kieserită“ asupra căreia voiu reveni mai târḑiu, şi care atrage la sine azotulŭ şi amoniaculŭ întrândŭ cu elŭ în nouĕ combinaţiunĭ chemice. Pe timpulŭ verei preserau gunoiulŭ fermentatŭ pe deplinŭ cu o pătură de pămêntŭ ca de douĕ degete scutindu-lŭ astfelŭ de arşiţa sórelui. De sine se înţelege că mustului din grajdŭ nu-i dădeau drumulŭ pe pórtă ca sĕ iasă din curte afară — cum facŭ de ordinarŭ agricultorii noştri, ci îlŭ întrebuinţau pentru udatulŭ gunoiului pentru a i da umeḑéla necesară pentru fermentaţiă (dobire). Cu unŭ cuvêntŭ, gunoiului ii dădeau adevĕrata îngrijire care o merită sĕ i-o dea orĭ şi care plugarŭ harnicŭ, căcĭ singurŭ în acela constă bogăţia şi sporulŭ orĭ décă nu sărăcia şi decăderea lui.

(Va urma.)

Din câmpulŭ pânei în Transilvania, Iulie 1887.

Doi Românĭ se întêlniră în drumŭ, aşa sĕ povestesce, şi unulŭ dintre ei era orbŭ. Celŭ cu vedere îlŭ întrebà pe nefericitulŭ, că cine i-a causatŭ acelŭ rĕu. Respunsulŭ fù de totŭ tristŭ, căcĭ orbulŭ spuse cumcă fratele lui i-a scosŭ ochii.

Acéstă poveste îmĭ venì în minte erĭ în 27 Iulie a. c. cu ocasiunea alegerei de notariu cercualŭ în comuna Benţinţĭ aparţinĕtóre de pretura Giógiului de josŭ în comitatulŭ Hunedórei.

Alegerea o-a condusŭ fisolgăbirĕulŭ Sandor Lajos în modŭ arbitrarŭ după tipiculŭ turcescŭ îmbrăcatŭ în hainele şiovinismului modernŭ maghiarŭ.

Scim cumcă legile la noi în Ardealŭ numai într'atâta au valóre întru câtŭ potŭ sĕ ajute intereselorŭ unei minorităţĭ şi anume puţinilorŭ nemeşĭ şi proprietarilorŭ jidano-maghiarĭ — mai departe li-se póte rupe gruma-

---

FOILETONŬ.

(20)

Misterele Veneţiei.

de Edouard Didier, traducere de *Ioanŭ S. Spartali.*

VI.

Unde vedemŭ ér pe Pietro.

— Ai împlinitŭ ordinile mele? şi ai pusŭ botniţă acelui leu fără ghiare, pe care-lŭ chiamă Ricardo? întrebà podestatulŭ pe confidentulŭ sĕu.

— Am făcutŭ şi mai bine, Escelenţă, l'am îmbĕtatŭ! rĕspunse Bartolomeo.

— Bine ai făcutŭ. Pe de altă parte şi eu am lucratŭ aşa de bine, încâtŭ avemŭ destulă vreme, celŭ puţinŭ cincĭ spre-ḑece ḑile.

— Atuncĭ, ne mai putemŭ gândi.

— Da. După logodirea lui Felice Badoer cu fiica Adriaticei dau o serbare în onórea lorŭ pe domeniulŭ meu Isola-Bella.

— Unde putemŭ pregăti multe minunĭ logodnicilorŭ stăpâne.

Martinengo zîmbì cu unŭ zîmbetŭ plinŭ de rĕutate. In momentulŭ acesta o gondolă trecea pe lângă a podestatului şi Martinengo se întórse destulŭ de iute pentru ca sĕ vaḑă figura veselă a lui Felice Badoer. Tinĕrulŭ patricianŭ îi trimetea cu mâna salutărĭ.

— Cum te iubesce! ḑise sergentulŭ Bartolomeo.

— Da, şi mi-se pare că l'am câştigatŭ. Este o inimă bună! rĕspunse podestatulŭ, ridicândŭ unŭ umĕrŭ.

— Aşa este!

— Tinerii aceştia suntŭ nesocotiţĭ! ḑise Martinengo.

— Pot cuteza sĕ întrebŭ pe stăpânulŭ meu, pentru ce se gândesce astfelŭ?

— Mĭ-a venitŭ o ideiă

— Ideile se légă, în situaţia în care se află Escelenţa Vóstră faţă cu Felice Badoer! observà Bartolomeo.

— Ei bine, mĕ gândeamŭ că tînĕrulŭ meu prietinŭ ese astfelŭ în tóte serile. Umblă din casinŭ în casinŭ şi póte şi prin alte părţĭ şi abia la ḑiuă se'ntórce la gondola unde şĭ-a lăsatŭ ómenii.

Sergentulŭ asculta. Incepea sĕ pricépă pentru ce fusese chematŭ în gondola stăpânului sĕu.

— Nu te gândescĭ şi tu totŭ ca mine, Bartolomeo, că într'o ţéră, unde se jócă aşa de uşorŭ cu cuţitulŭ, o astfelŭ de purtare este o nesocotinţă mare? Nu sciu pentru ce am presimţirea, că într'o nópte prietinulŭ meu are sĕ fiă găsitŭ cu şése ţolĭ de fierŭ în inimă sub o pórtă! ḑise podestatulŭ cu o negligenţă afectată.

— Şi décă o astfelŭ de nenorocire s'ar întêmpla înainte de logodnă, stăpânulŭ meu n'ar mai avé nevoiă sĕ cheltuiéscă sĕ dé serbarĭ, — ḑise încetŭ sergentulŭ.

Podestatulŭ se uità la Bartolomeo.

— Eştĭ băiatŭ deşteptŭ! îi ḑise. — Poruncesce gondolierilorŭ sĕ te lase pe treptele palatului meu din Veneţia. Nu trebue sĕ vii cu mine în Padova.

— Şi... când trebue sĕ mai vĕdŭ pe Escelenţa Vóstră? întrebà sergentulŭ.

— Când vei avé sĕ-mĭ spui ceva nou despre tînĕrulŭ meu prietinŭ.

— Am înţelesŭ, stăpâne.

Stăpânulŭ şi sluga nu mai schimbară nicĭ o vorbă până când se oprì gondola în faţa palatului Martinengo.

— Reuşită bună, Bartolomeo! îi ḑise podestatulŭ în momentulŭ când sergentulŭ sărea pe cea din urmă tréptă a scării de marmură.

— Mulţumescŭ, stăpâne, mĕ voiu sili sĕ te mulţumescŭ! rĕspunse acesta.

Şi mormăì astfelŭ pe când se depărta flotila.

— Stăpânulŭ meu ar vrea ca sĕ facŭ eu singurŭ tréba. Nu'i dreptŭ. Mai ântêi că nu este darnicŭ... nu plătesce destulŭ de bine. Ce mĭ-a datŭ acum 16 anĭ pentru ca sĕ trimetŭ pe bĕtrânulŭ Salvator sĕ spue dracului tóte secretele pe carĭ le scia? Ḑece sechinĭ de aurŭ. Unŭ soldatŭ însĕ nu se póte face ucigaşŭ cu preţulŭ ăsta. Aşĭ! nu facŭ eu singurŭ şi trebue sĕ găsescŭ în Veneţia vre-unŭ băiatŭ bunŭ, care sĕ'mĭ dea ajutorŭ.

Astfelŭ se gândea cinstitulŭ Bartolomeo pe când suia treptele peronului palatului Martinengo şi încercà sĕ între pe uşa despre apă. Insĕ uşa acésta nu se deschidea în lipsa stăpânilorŭ. Sergentulŭ fù dér silitŭ sĕ-şĭ desprindă gondola şi sĕ apuce pe unŭ canalŭ lateralŭ, care ducea la o *salizzada*, unde era uşa palatului pe care intrau slugile.

Nu se înoptase încă bine, când lui Bartolomeo, care mergea pe stradelă, i se părù că zăresce unŭ omŭ pitindu-se dupĕ unŭ colţŭ alŭ ḑidului. Bartolomeo s'apropià şi uitându-se mai bine putù în sfêrşitŭ se zăréscă pe omulŭ care se ferea de elŭ şi'lŭ cunoscù.

— Este Pietro! ḑise elŭ tare.

— Da, Pietro, fiulŭ bĕtrânului Salvator pe care l'ai omorîtŭ acum şaispreḑece anĭ! îi şoptì o voce în ureche.

Sergentulŭ înlemnì în locŭ. Câteva secunde nu putù

zulŭ —căcĭ mâna liberă domnesce în ţéră şi orĭ ce vătămare séu neîndreptăţire a poporului autohtonŭ românŭ adĭ este preţuită de cercurile conducĕtóre ca meritŭ patrioticŭ maghiarŭ. Este uriciósă acéstă stare într'o ţéră poreclită constituţională şi chiar şi batjocurită cu nomenclatura de liberală, însĕ cele ce vi-le voiu spune aicĭ ne vorŭ alina în gândulŭ cumcă lucrulŭ s'ar mărì.

Solgăbiraele caută a afla în judii comunalĭ slugĭ, éră în personalulŭ notarilorŭ de cercŭ spionĭ asupra tuturorŭ mişcărilorŭ poporului şi inteligenţei române. Ca sĕ pótă sĕ-şĭ ajungă aceste scopurĭ nemorale, la alegerile judilorŭ în comune se comitŭ cele mai grele abusurĭ şi cu puterea armată a gendarmilorŭ, daţĭ pe mâna lorŭ se năbuşesce voinţa poporului, şi contra dorinţei lui mai totdéuna se căpĕtuesce câte unŭ perde véră de jude comunalŭ în comunele române. Recurse contra abusurilorŭ solgăbirăescĭ suntŭ mazere pe părete.

La alegerea de notarĭ comunalĭ séu de cercŭ a începutŭ a se folosi o manevră din cele mai mişelescĭ, căcĭ aci organulŭ comitatensŭ are a eschide pe Românulŭ inteligentŭ dela putinţa de a conduce causele comunelorŭ române, şi pe totŭ Românulŭ inteligentŭ ceva cu spiritŭ mai independentŭ, deşi neofensivŭ, îlŭ eschidŭ dela putinţa de a trăi după învĕţătura sa, ca pe unŭ »dacoromanistŭ«.

Aşa s'a întêmplatŭ şi erĭ în Bentinţĭ, unde *prin intrigă şi trădare a ajunsŭ notarŭ unŭ Ungurŭ în sate românescĭ.* Pe neaoşulŭ maghiarŭ ilŭ chiamă Rácz kövi şi elŭ are a mulţumi pânea sa ticăloşiei unui Românŭ Candin Cristea, notarŭ în Bozescĭ séu Bozeşŭ, care fiindŭ deja în postŭ şi dispunêndŭ de o stare destulŭ de bună materială numai pro formă a candidatŭ la postulŭ de notarŭ în Benţinţĭ la comanda solgăbirĕului, ca pe calea acésta sĕ se pótă eschide altŭ Românŭ dela candidaţiune. Cu tóte că au fostŭ mai mulţĭ Românĭ concurenţĭ la postulŭ de notarŭ în Benţinţĭ, solgăbirĕulŭ dintre aceştia a candidatŭ numai pe Cristea respingênd pe aptulŭ candidatŭ Petru Truca v.-notarŭ în Romoşelŭ, care era candidatulŭ poporului.

Prin punerea arbitrară a 3 persóne în candidaţiă, poporului i sa pusŭ căluşulŭ în gură şi decâtŭ se alégă pe unŭ jidanŭ s'a alăturatŭ la Ungurŭ, căcĭ Christea le spunea alegĕtorilorŭ că elŭ numai de comediă s'a candidatŭ aci.

Poftimŭ caracterŭ! elŭ în interesulŭ streinului se pune pedecă binelui altui Românŭ, care s'a născutŭ cu elŭ într'o comună; şi nu s'a ruşinatŭ a afirma faţă cu bărbaţĭ carĭ l'au interpelatŭ pentru acea purtare scandalósă, că de ce sĕ ajungă Truca în unŭ astfelŭ de postŭ şi nu unŭ Ungurŭ.

Amarŭ lui şi pĕcatŭ că s'a născutŭ şi a mâncatŭ pâne românéscă, şi mai tristŭ este cumcă din sudórea românéscă s'a ridicatŭ la o stare avantagiósă, ca apoi sĕ devină sérpe la sînulŭ poporului.

Nu l'aşĭ fi crestatŭ pe jupânulŭ Cristea atâtŭ de multŭ décă era acesta singurulŭ casŭ din timpulŭ presentŭ, căcĭ elŭ este numai unŭ plagiatorŭ alŭ notarului din Techereu cu numele Rabotinu, care în anulŭ trecutŭ în comuna Almaşulŭ mare pe lângă tótă buna sa stare materială de preste 80 de mii devenì instrumentŭ vilŭ în mâna solgăbirĕului, şi elŭ prin o asemenea candidare de comediă éră ajută a se eschide unŭ Românŭ aptŭ dela candidare, şi dete ajutorulŭ celŭ mai mare solgăbirĕului ca sĕ-şĭ scótă pe candidatulŭ pseudo-maghiarŭ Orias.

Ce gândiţĭ domnilorŭ bocotanĭ de notarĭ, Cristea şi Rabotinŭ? Óre averea d-vóstră, câştigată din sudórea Românului, numai în forma acésta o sciţĭ fructifica pentru poporulŭ din care v'aţĭ născutŭ? V'aţĭ făcutŭ arendaşĭ de notariate, ca sĕ stricaţĭ fraţilorŭ voştri carĭ totŭ atâta dreptŭ au a trăi în onesta muncă pe acestŭ pămĕntŭ, ca câtŭ ambilorŭ ve compete.

Nu ar face altŭ Românŭ ceea ce voi aţĭ pĕcătuitŭ, şi nicĭ unulŭ din aspiranţĭ la notariate nu ar fi în stare ca paşapórtele de vite sĕ le dea de vêndare la crâşmariulŭ sĕu jidanŭ, precum face bocotanulŭ Rabutin în Techereu.

Vĕ strigŭ unŭ: „până aci şi mai departe nu“ căcĭ de urgisire nu vĕ va mai mântui altceva, decâtŭ îndreptarea la o purtare mai bărbătéscă şi românéscă.

Cnezul redivivus.

Raportŭ poliţienescŭ. — Unŭ poliţistŭ de aci, care deunădile a escortatŭ pe unŭ individŭ estrădatŭ în România, s'a îmbătatŭ cu acea ocasiune pe drumŭ spre Predélŭ aşa de tare, încâtŭ comise cele mai marĭ necuviinţe şi venise în conflictŭ chiar cu soldaţii românĭ dela graniţă. Poliţistulŭ a fostŭ datŭ afară din serviciu.

S'a găsitŭ alaltaerĭ după amédĭ la 5 óre aprópe de hotelulŭ No. 1 unŭ césornicŭ de aurŭ de damă împreună cu lanţŭ de aurŭ, césorniculŭ se află la căpitanatulŭ orăşenescŭ (direcţiunea poliţiei.)

Ultime scirĭ.

Lucrările pentru fortificarea Bucuressilorŭ îoantéză fórte repede, se crede după cum i se comunică „Corespondinţei Politice“ din Viena că ele vorŭ fi terminate celŭ multŭ în timpŭ de patru anĭ. Construirea celorŭ cincĭ forturĭ începute încă din anulŭ trecutŭ va fi gata anulŭ acesta. S'a resolvatŭ în modŭ definitivŭ şi cestiunea armărei forturilorŭ cu cupole, s'a semnat deja contractulŭ de furnisare cu firma germană Gruson. D'asemenea furnisarea şinelorŭ pentru drumulŭ de ferŭ, care sĕ lege forturile între ele, s'a încredinţatŭ societăţei Bochumer din Vestfalia.

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. a »Gaz. Trans.«)

VIENA, 5 Augustŭ. — „Neue Freie Presse“ primesce din Bucurescĭ scirea, că guvernulŭ bulgarŭ a ordonatŭ renoirea Yachtului (vaporului) princiarŭ, care va pleca pe la sfêrşitulŭ lunei la Orşova spre a duce la Rusciucŭ pe prinţulŭ de Coburg, fără a atinge România.

PARIS, 5 Augustŭ. — Preşedintele camerei Floquet declarà într'o scrisóre că se alătură, c'a fostŭ diaristŭ, la omagiele aduse de pressa francesă marelui diaristŭ rusŭ Katkoff. A trimisŭ la Moscva o telegramă de condolenţă şi o cunună splendidă.

SOFIA, 5 Augustŭ. — După o declaraţiune a guvernului, diua sosirei prinţului de Coburg nu e stabilită.

MALTA, 5 Augustŭ. — Alaltaerĭ s'au ivitŭ douĕ casurĭ de coleră.

DIVERSE.

Impĕratulŭ şi poetulŭ. — Dom Pedro alŭ Brasiliei, care acum este la Parisŭ, e multŭ sĕrbătoritŭ acolo de presă. Nu s'a uitatŭ minunata sa purtare faţă cu Victor Hugo acum 10 anĭ, când a fostŭ érăşĭ în Parisŭ. Impĕratulŭ a voitŭ sĕ cunóscă pe Victor Hugo la 1877, Neisbutindŭ o întâlnire proiectată în senatŭ, împĕratulŭ se duse directŭ şi fără nicĭ o suită la locuinţa poetului. La întrare primele sale cuvinte au fostŭ: „Domnule Victor Hugo, fi binevoitorŭ faţă cu mine, căcĭ sunt cam perplexŭ.“ Tocmai atuncĭ apăruse „Arta de a fi bunicŭ,“ una din cele mai plăcute colecţiunĭ de poesii ale lui Hugo, cartea cea dedicată nepotului şi nepótei lui, George şi Jeanne. Acela avea 11, acésta 9 anĭ. Dom Pedro, care cunoscea cartea şi scia pe de rostŭ unele poesii, cerù sĕ fiă presentatŭ domnişórei Jeanne. Cei doi copii fură chemaţĭ. „Jeanne,“ dise Hugo, „îţĭ presintŭ pe împĕratulŭ Brasiliei.“ — „Nu vréi sĕ-mĭ dai o sĕrutare, domnişóră?“ întrebà Dom Petro. Jeanne îi oferì fruntea. — »Nu aşa,« dise împĕratulŭ, „ci tu sĕ mĕ sĕruţĭ.“ Atuncĭ Jeanne îlŭ îmbrăţişà aşa de strînsŭ, încâtŭ Hugo dise ridêndŭ: „Nu cumva îţĭ permiţĭ luxulŭ de a sugruma pe unŭ împĕratŭ?“ Apoi venì rêndulŭ lui George. — „Sire,“ dise Hugo, „am onórea a presenta Majestăţii Vóstre pe nepotulŭ meu George.“ Dom Pedro netedì băiatului buclele-i negre şi rĕspunse: „Fĕtulŭ meu, aicĭ e numai o majestate, care e aci,“ arĕtândŭ spre Hugo. Poetulŭ oferì împĕratului în darŭ unŭ exemplarŭ din „Arta de a fi bunicŭ.« — „Ce-mĭ vei scrie pe prima pagină?« întrebà împĕratulŭ. — Numele vostru şi pe alŭ meu, rĕspunse Hugo. Mai vorbiră multŭ astfelŭ, împĕratulŭ simplu, naturalŭ, amabilŭ şi entusiastŭ pentru poetŭ, ér Victor Hugo ca unŭ oracul, anunţândŭ sentinţe cosmologice, ca din Olimp. Pe la amédĭ împĕratulŭ plecà; ultimele cuvinte ale lui Victor Hugo fură: „Sire, sunteţĭ unŭ cetăţénŭ mare; sunteţĭ unŭ nepotŭ alŭ lui Marcu Aureliu.“ Don Pedro e de 62 de anĭ.

Jubileulŭ Papei. — O fóiă vienesă anunţă, că de jubileulŭ sĕu sacerdotalŭ Papa va primi (de sigurŭ că nu va refusa!) numeróse darurĭ din Viena, între altele o cruce masivă, de aurŭ, cu pietre scumpe, ce va costa 100,000 florinĭ. La acéstă sumă împĕratulŭ a contribuită cu 20,000 florinĭ şi membrii aristocraţiei din Viena au adunatŭ 80,000 florinĭ. Impĕratulŭ, căruia i s'a arătatŭ modelulŭ crucei, a dispusŭ sĕ se facă órecare modificărĭ

Inveninare de sânge. — Cetimŭ în „Pesti Napló«: Unŭ neguţătorŭ de vite din comitatulŭ Nograd a perdutŭ unŭ numĕrŭ considerabilŭ de vite, care i-au muritŭ de unŭ morbŭ epidemicŭ. Pentru a se despăgubi celŭ puţinŭ în parte de paguba suferită, s'a pusŭ cu ómenii sĕi din casă sĕ desfacă seulŭ de pe cadavrele vitelorŭ mórte. Séra, după ce a isprăvitŭ acestŭ lucru, a observatŭ, că începe gâtulŭ a i se umfla. In diua următóre gâtulŭ şi capulŭ îi erau umflate până la diformitate. Unŭ medicŭ chematŭ a constatatŭ înveninare de sânge. După douĕ dile de chinurĭ gróznice bietulŭ omŭ murì. Se înţelege, că contactulŭ cu cadavrele i-a pricinuitŭ înfricoşatulŭ morbŭ, de care a muritŭ. Ceilalţĭ, carĭ i-au statŭ întru ajutorŭ, încă suntŭ bolnavĭ. Nevestei sale i s'a amputatŭ (taiatŭ) o mână pentru a o mântui.

Importulŭ lânei ţigăie şi a pieilorŭ. — Dela 1 Iulie n. a întratŭ în vigóre unŭ nou tarifŭ pentru importulŭ lânei şi a pieilorŭ din porturile dunărene sêrbescĭ, bulgare şi rusescĭ la Braşovŭ, Sibiiŭ, Sighişóra, Ocna, Têrgu-Mureşului şi Apahida. Tarifulŭ se póte vedé în biuroulŭ camerei de comerţŭ şi industriă din Braşovŭ. Pentru a se evita neajunsurĭ, cercurile interesate se facŭ atente că transporturile sĕ se predea cu scrisorĭ de trăsură notându-se staţiunea de predare şi de primire (d. e. Ismail-Braşovŭ) şi scriindu-se pe scrisóre: „Pe temeiulŭ tarifului prefăcutŭ din 1 Iulie 1887.

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ: **Dr. Aurel Mureşianu.**

---

face nicĭ o mişcare şi când putù avea curajulŭ sĕ se uite împrejurŭ, nu vĕdù nimicŭ altă, decâtŭ o rochiă de femeiă orĭ de călugărŭ care dispărù la colţulŭ stradelei.

Bartolomeo îşĭ strânse tóte puterile. Pentru a doua óră îşĭ aducea adĭ aminte de bĕtrânulŭ pescarŭ. I se părù că avusese numai o halucinaţiă şi, gonindu'şĭ gândurile carĭ 'lŭ chinuiau, se îndreptà iute spre omulŭ care i se păruse lui că este Pietro.

Era Pietro, într'adevĕrŭ, fiulŭ lui Salvator, bărbatulŭ Giovannei, tatălŭ Fiamettei!

Ce se făcuse elŭ din diua când l'amŭ vĕdutŭ în coliba de pe lagune furândŭ aurulŭ adusŭ de tatălŭ sĕu?

S'o spunemŭ. D'ocamdată se făcù nevĕdutŭ o bucată de vreme. Insĕ când aflà că nevastă-sa Giovanna ajunsese doica fetei Adriaticei se hotărî sĕ se folosécă de posiţia ei ca sĕ 'i stórcă ceva parale. Se duse decĭ la palatŭ. Giovanna, de frică sĕ nu facă elŭ vre-unŭ scandalŭ, îi dete, orĭ de câte orĭ îi cerù, aprópe totŭ ce câştiga.

Optŭ anĭ pe rêndŭ putù Pietro sĕ trăiéscă astfelŭ după gustulŭ lui, încăldindu-se la sóre diua, clevetindŭ pe unii şi alţii, batjocorindŭ pe senatorĭ, când îi vedea trecêndŭ cu rochiile lorŭ lungĭ de mĕtase pe lespedile Piazzetei orĭ pe cheulŭ Robilorŭ, unde şedea Pietro de obiceiu. Séra se îmbăta în câte o cârciumă după Rialto orĭ era jefuitŭ de pungaşii din cârciumile din Ghetto.

Insĕ Giovanna murì de mórte accidentală şi Pietro nu mai avù de unde sĕ céră banĭ. Cum sĕ trăiéscă? Era prea târdiu ca sĕ se mai apuce de lucru. Ş'apoi noi îlŭ cunóscemŭ prea de multă vreme că nu-i plăcea munca. Pietro se făcù hoţŭ şi nu trecù multŭ şi se duse de se făcù lopătarŭ — ocnaşŭ pe galerele Statului.

Ocupaţia acésta nefiindŭ nicĭdecum pe gustulŭ sĕu, Pietro se gândì sĕ jóce unŭ renghiu*) Serenisimei Republicĭ, care-lŭ înrolase fără învoirea lui. Tîlharulŭ găsise, chiar în diua aceea, mijloculŭ sĕ scape din arsenalŭ îmbrăcatŭ cu astupătorŭ de găurĭ la o corabiă şi de câteva césurĭ vagabonda pe stradele Veneţiei căutândŭ sĕ mai sevêrşéscă vre-o tâlhăriă, ca sĕ pótă ajunge mai departe. Vomŭ vedé mai la vale că ce caută elŭ, trebuia sĕ se ivéscă curêndŭ.

Gândulŭ dântêiu alŭ mişelului, când dărì pe Bartolomeo, fuse că sergentul sĕ-lŭ ducă înapoi la arsenalŭ; de aceea, cu frica tuturorŭ hoţilorŭ când se vĕdŭ prinşĭ, Pietro se aruncà la picióreie lui Bartolomeo dicêndu-i:

— Graţiă, domnule sergentŭ! Sĕ nu mĕ predai!

— Drace! dér nicĭ nu mĕ gândescŭ! rĕspunse Bartolomeo. — Din potrivă, vréu sĕ-ţĭ procurŭ unŭ refugiu şi ceva de lucru.

Şi plecà cu tâlharulŭ spre uşa palatului care se deschidea în stradelă.

Când ajunseră ei la uşa asta unŭ călugărŭ bĕtrânŭ tocmai eşia dintr'o casă vecină. Bartolomeo încremenì când îlŭ vĕdù. Nu totŭ călugărulŭ ĕsta îi şoptise adinéorĭ în ureche că elŭ omorîse pe Salvatorŭ?

Şi Pietro chiar, când vĕdù pe călugărŭ, sărì mai într'o parte ca sĕ nu fiă vĕdutŭ.

— Cunoscĭ pe călugărulŭ ĕsta? îlŭ întrebà sergentulŭ.

— Negreşitŭ! Cine din Veneţia nu cunóşce pe reverendulŭ Jacop, stariţulŭ ordinului Romualdinilorŭ? rĕspunde Pietro.

Bartolomeo se mai liniştì când audì numele acelui omŭ sfântŭ, care era fórte popularŭ în Veneţia. Cum putea unŭ omŭ aşa de însemnatŭ sĕ se ocupe de fiinţa lui ticălósă, orĭ de bĕtrânulŭ Salvatorŭ, care murise de mai bine de 16 anĭ?

A doua di, pe séră, gondolierulŭ Ricardo, care dormea de multă vreme în gondola lui legată la capĕtulŭ Piazettei, se deştepta tocmai la vreme ca s'audă bătêndŭ miedulŭ nopţii!

— Miedulŭ nopţit! — îşĭ dise Ricardo. — Tocmai peste douĕ ceasurĭ are sĕ vie stĕpânulŭ meu şi până atuncĭ eu am vreme sĕ mĕ dau puţin josŭ sĕ'mĭ mai desmorţescŭ picióreie. Hei! Gubetta, îmĭ este cam frigŭ, mĕ ducŭ sĕ dau o raită prin Procuraţii! Dise elŭ scuturând pe camaradulŭ sĕu dinapoi ca sĕ-lŭ deştepte.

— Bine! rĕspunse celălalt grăbindu-se sĕ adórmă ér.

Ricardo trecù Piazzetta şi apucà pe piéţa St. Marcŭ cam pe dibuite. Éra fórte întunerecŭ şi numai câteva părticele din piéţă erau luminate cu luminĭ intermitente carĭ veneau din cele 3—4 casine ce mai erau deschise.

Tóte casinele acestea erau situate d'asupra vechilorŭ-Procuraţii şi Ricardo se preumbla pe sub Noile-Procuraţii.

Gondolierulŭ se plimba póte de o jumĕtate de césŭ p'acolo când audì deschidêndu-se o feréstră dela unŭ casinŭ din faţă. Unŭ gentilomŭ tênĕrŭ venì de se puse cu cótele pe feréstră, însĕ fiindcă lumina nu-lŭ bătea în faţă, Ricardo nu-lŭ putù cunósce. (Va urma.)

---

*) A i-o face cuiva, a păcăli pe cineve, a'şĭ rĕsbuna.

Cursulŭ la bursa de Viena
din 4 Augustŭ st. n. 1887

Rentă de aurŭ 5%	100 65
Rentă de hârtiă 5%	87.40
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	150 75
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	97.20
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	— —
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	115 50
Bonurĭ rurale ungare	104.40
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.40
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	104 25
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.25
Bonurĭ rurale transilvane	104 50
Bonurĭ croato-slavone	104 75
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	100.50
Imprumutulŭ cu premiu ung.	123.75
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	123 75
Renta de hârtiă austriacă	81.45
Renta de arg. austr.	82.50
Renta de aurŭ austr.	112 65
Losurile din 1860	136.40
Acţiunile băncei austro-ungare	882 —
Act. băncei de creditŭ ung.	287.50
Act. băncei de creditŭ austr.	281.60
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5 93
Napoleon-d'orĭ	9.95
Mărcĭ 100 împ. germ.	61.55
Londra 10 Livres sterlinge	125.35

Bursa de Bucurescĭ.
Cota oficială dela 19 Iulie st. v. 1887.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%)	92—	92½
Renta rom. amort. (5%)	94½	95—
» convert. (6%)	88—	88½
Impr. oraş. Buc. (20 fr.)	34—	36—
Credit fonc. rural (7%)	104—	105—
» „ „ (5%)	89—	89¼
» » urban (7%)	102½	103—
» » » (6%)	94½	95—
» » » (5%)	87¾	87½
Banca naţională a României 500 Lei	——	——
Ac. de asig. Dacia-Rom.	——	——
« » » Naţională	——	——
Aurŭ contra bilete de bancă	15.—	15.50
Bancnote austriace contra aurŭ	2.02	2.03

Cursulu pieţeĭ Braşovŭ
din 5 Augustŭ st. n. 1887

Bancnote româneşcĭ	Cump.	8 53	Vênd.	8.55
Argint românesc	»	8.48	»	8.50
Napoleon-d'orĭ	»	9 93	»	9.97
Lire turcescĭ	»	11.23	»	11.29
Imperialĭ	»	10.23	»	10.28
Galbenĭ	»	5 83	»	5.86
Scrisurile fonc. »Albina« 6%	»	101.—	»	102.—
„ » „ 5%	„	98.—	»	99.—
Ruble Rusescĭ	»	108.—	»	109.½
Discontulŭ	»	7—10% pe anŭ.		

Avisŭ d-lorŭ abonaţĭ!

Rugămŭ pe d-nii abonaţĭ ca la reînoirea prenumeraţiunei sĕ binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ şi numerii de pe fâşia sub care au primitŭ ḑiarulŭ nostru până acuma.

Domnii ce se abonéză din nou sĕ binevoiască a scrie adresa lămuritŭ şi sĕ arate şi posta ultimă.

Déca se ivescŭ iregularităţĭ la primirea ḑiarului onor. abonaţĭ suntŭ rugaţĭ a ne încunosciinţa imediatŭ prin carte postale, ca în câtŭ depinde dela noi, sĕ se delătureze. *ADMINISTR. „GAZ. TRANS.“*

ABONAMENTE
la
„Gazeta Transilvaniei“

se potŭ face cu începerea dale 1 şi 15 ale fiecărei lunĭ, mai uşorŭ prin mandate postale.

Adresele ne rugămŭ a ni se trimite esactŭ arătându-se şi posta ultimă.

Preţulŭ abonamentului este:

Pentru Austro-Ungaria:

pe trei lunĭ . . . . 3 fl. —
„ şése lunĭ . . . . 6 fl. —
„ unŭ anŭ . . . . 12 fl. —

Pentru România şi străinătate:

„ pe trei lunĭ . . . . 10 francĭ
„ şése lunĭ . . . . 20 „
„ unŭ anŭ . . . . 40 „

Administraţiunea „Gazetei Transilvaniei.“

Mersulŭ trenurilorŭ
Valabilŭ dela 1 Iuniu st. n. 1886.

pe linia **Predealŭ-Budapesta** şi pe linia **Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta** a calei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ	—	4.30	—	7.30
Predealŭ (	—	—	—	1.14
Predealŭ (	—	9.12	—	—
Timişŭ	—	9.35	—	1.45
Braşovŭ (	—	10.12	—	—
Braşovŭ (	7 20	—	4.01	2.32
Feldióra	7 57	—	4.47	—
Apatia	8.24	—	5.28	—
Augustinŭ	8.47	—	5.59	—
Homorodŭ	9 29	—	6.49	—
Haşfaleu	9 37	—	8.35	—
Sighişóra (	10 53	—	9.02	—
Sighişóra (	11.00	—	9.12	—
Elisabetopole	11 34	—	9 56	—
Mediaşŭ	12.03	—	10.37	—
Copşa micĕ	12.26	—	10.59 11.16	—
Micăsasa	12.42	—	11.37	—
Blaşiu	1.11	—	12.16	—
Crăciunelŭ	1.23	—	12,33	—
Teiuşŭ	2.06	—	1.51	—
Aiudŭ	2.27	—	2.18	—
Vinţulŭ de susŭ	2.49	—	2.48	—
Uióra	2.56	—	2 56	—
Cucerdea	3.12	—	3 64	—
Ghirişŭ	3.46	—	4.51	—
Apahida	5.01	—	5.28	Trenŭ de persóne
Clujiu (	5.21	—	5 56	
Clujiu (	—	6.01	—	6 37
Nedeşdu	—	6.19	—	6.58
Ghirbĕu	—	—	—	7.14
Aghirişŭ	—	—	—	7.29
Stana	—	—	—	7.56
Huiedinŭ	—	7.12	—	8.18
Ciucia	—	7.41	—	8 58
Bucia	—	—	—	9.15
Bratca	—	—	—	9 34
Vadŭ	—	8.20	—	9 53
Mezŏ-Telegd	—	8.46	—	10 28
Fugyi-Vásárhely	—	—	—	10.47
Veneţia-Orăḑii	—	—	Trenŭ de persóne	10.57
Oradia-mare (	—	9.11		11.07
Oradia-mare (	—	9.16	10.50	11.19
P. Ladány	—	10.37	1.33	1.16
Szolnok	—	12.20	4.24	3.29
Buda-pesta	—	2.15	10.05	6.33
Viena (	—	—	2.15	—
Viena (	—	8.00	—	—

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de pers.	Tren accelerat	Trenŭ de pers.	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	—	—	—	—
Budapesta	7.40	2.—	7.40	6 18	—
Szolnok	11.05	4.05	10.42	9.38	—
P. Ladány	2 02	5.47	2.02	12.02	—
Oradea mare	4.12	7.11	4.78	2.01	—
Venţia-Orăḑii	—	—	—	2 08	—
Fudi-Oşorheiu	—	—	—	2 19	—
Teleagŭ	—	7.33	—	2.41	—
Vadŭ	—	8.04	—	3.24	—
Bratca	—	—	—	3.47	—
Bucia	—	—	—	4.07	—
Ciucia	—	8.58	—	4.33	—
Huiedin	—	9.28	—	5.15	—
Stana	—	—	—	5.33	—
Aghiriş	—	—	—	5.53	—
Ghirbĕu	—	—	—	6.05	—
Nedişu	—	—	—	6.20	—
Clujiu (	—	10.31	—	6.38	—
Clujiu (	11.00	—	—	—	7.08
Apahida	11 19	—	—	—	7.36
Ghiriş	12 33	—	—	—	9.16
Cucerdea (	1.01	—	—	—	9.53
Cucerdea (	1.11	—	—	—	10.—
Uióra	1.18	—	—	—	10.09
Vinţulŭ de susŭ	1.05	—	—	—	10.19
Aiudŭ	1.46	—	—	—	10.48
Teiuşŭ	2.25	—	—	—	11.55
Crăciunelŭ	2.50	—	—	—	12.34
Blaşŭ	3.03	—	—	—	12.52
Micĕsasa	3.35	—	—	—	1.34
Copşa mic.	4.01	—	—	—	2.13
Mediaşŭ	4.20	—	—	—	2.46
Elisabetopole	4.55	—	—	—	3.31
Sigişóra	5.42	—	—	—	4.32
Haşfaleu	6.01	—	—	—	5.02
Homorod	7.27	—	—	—	6.53
Augustinŭ	8.08	—	—	—	7.43
Apatia	8.36	—	—	—	8.23
Feldióra	9·06	—	—	—	9.02
Braşovŭ (	9.46	5.37	—	—	9.52
Braşovŭ (	—	—	1.55	—	—
Timişŭ	—	6.20	2.53	—	—
Predealŭ (	—	6.47	—	—	—
Predealŭ (	—	11.30	3.28	—	—
Bucurescĭ	—	—	9.35	—	—

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de pers.	Trenŭ de persóne
Teiuşŭ	11.24	—	3.00
Alba-Iulia	11.59	—	3.59
Vinţulŭ de josŭ	12.30	—	4.22
Şibotŭ	1.01	—	4.51
Orăştia	1.32	—	5.18
Simeria (Piski)	2.32	—	6.15
Deva	2 52	—	6.35
Branicĭca	3.23	—	7.02
Ilia	3.55	—	7.28
Gurasada	4.08	—	7.40
Zam	4.25	—	8.11
Soborşin	5 30	—	8.46
Bĕrzova	6.27	—	9.33
Conopŭ	6.47	—	9.53
Radna-Lipova	7.28	—	10 27
Paulişŭ	7.43	—	10.42
Gyorok	7.59	—	10.58
Glogovaţŭ	8.28	—	11 25
Aradŭ	8.42	9.17	12.31
Szolnok (	—	2 32	4.59
Szolnok (	—	—	5.12
Budapesta	—	—	8.20
Viena	—	—	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	12.10	—
Budapesta	8.20	9.05	—
Szolnok (	11.20	12.41	—
Szolnok (	11.35	5.45	—
Aradŭ	4.30	6.—	—
Glogovaţŭ	4.43	6.13	—
Gyorok	5.07	6.38	—
Paulişŭ	5.19	6.51	—
Radna-Lipova	5.41	7.10	—
Conopŭ	6 09	7.37	—
Bêrzova	6.28	7.55	—
Soborşin	7 25	8.42	—
Zam	8.01	9.12	—
Gurasada	8.34	9.41	—
Ilia	8.55	9.58	—
Branicĭca	9.19	10.17	—
Deva	9 51	10.42	—
Simeria (Piski)	10.35	11.07	—
Orăştiă	11.11	11.37	—
Şibotŭ	11.43	12.—	—
Vinţulŭ de josŭ	12.18	12.29	—
Alba-Iulia	12.36	12.46	—
Teiuşŭ	1.29	1.41	—

Aradŭ-Timişóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenu mixt
Aradŭ	5.48	—	6.05
Aradulŭ nou	6.19	—	6.33
Németh-Ságh	6.44	—	6.58
Vinga	7.16	—	7.29
Orczifalva	7.47	—	7.55
Merczifalva	—	—	—
Timişóra	9.02	—	9.08

Simeria (Piski) Petroşenĭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Simeria	—	—	2.42
Streiu	—	—	3.25
Haţegŭ	—	—	4.16
Pui	—	—	5.11
Crivadia	—	—	5.58
Baniţa	—	—	6.40
Petroşenĭ	—	—	7.12

Timişóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timişóra	6.25	—	5.00
Merczifalva	—	—	—
Orczifalva	7.46	—	6.32
Vinga	8.15	—	7.02
Németh-Ságh	8.36	—	6.23
Aradulŭ nou	9.11	—	8.01
Aradŭ	9.27	—	8.17

Petroşenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ de pers.	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Petroşenĭ	—	—	6.10
Baniţa	—	—	6.53
Crivadia	—	—	7.37
Pui	—	—	8.20
Haţegŭ	—	—	9.01
Streiu	—	—	9.52
Simeria	—	—	10.31

Tipografia *ALEXI* Braşovŭ. Hârtia din fabrica lui Martin Kopony, Zernescĭ